

Лехолетова Марина Миколаївна*викладач Київського університету імені Бориса Грінченка*

СТРУКТУРА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Одним із видів професійної діяльності соціальних педагогів є здоров'язберігальна діяльність (профілактична, оздоровлююча, інформативно-просвітницька, соціально-психологічна тощо). Ця діяльність здійснюється через мотивацію збереження і зміцнення власного здоров'я та здоров'я оточуючих; соціальне виховання; організація ефективної праці; створення здоров'язберігального середовища в професійній діяльності.

Виходячи із проаналізованих досліджень з проблем здоров'язберігання та відповідального ставлення людини до власного здоров'я (В. Ананьєв, Т. Бойченко, М. Віленський, В. Каган, В. Смирнов та ін.), сутності здоров'язберігальної компетентності в системі вищої освіти (О. Антонова, Т. Веретенко, Д. Воронін, Н. Поліщук, І. Рибіна та ін.) здоров'язберігальна компетентність майбутніх соціальних педагогів визначається нами як важлива складова їх професійної компетентності, яка: проявляється в можливості зберігати та реалізовувати знання, уміння, навички, спрямовані на здоров'язберігальну діяльність; визначається здатністю витримувати великі навантаження, переносити психологічні стреси та протистояти розвитку емоційних перенавантажень у роботі; дає змогу виробити навички формального й неформального спілкування, що сприятиме професійному становленню фахівця соціальної сфери [3].

Встановлення, чи дотримуються студенти основних правил здоров'язберігання [4] та проведення пошукової роботи з проблеми дослідження дозволила схематично зобразити структуру та інструментарій формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів (рис. 1).

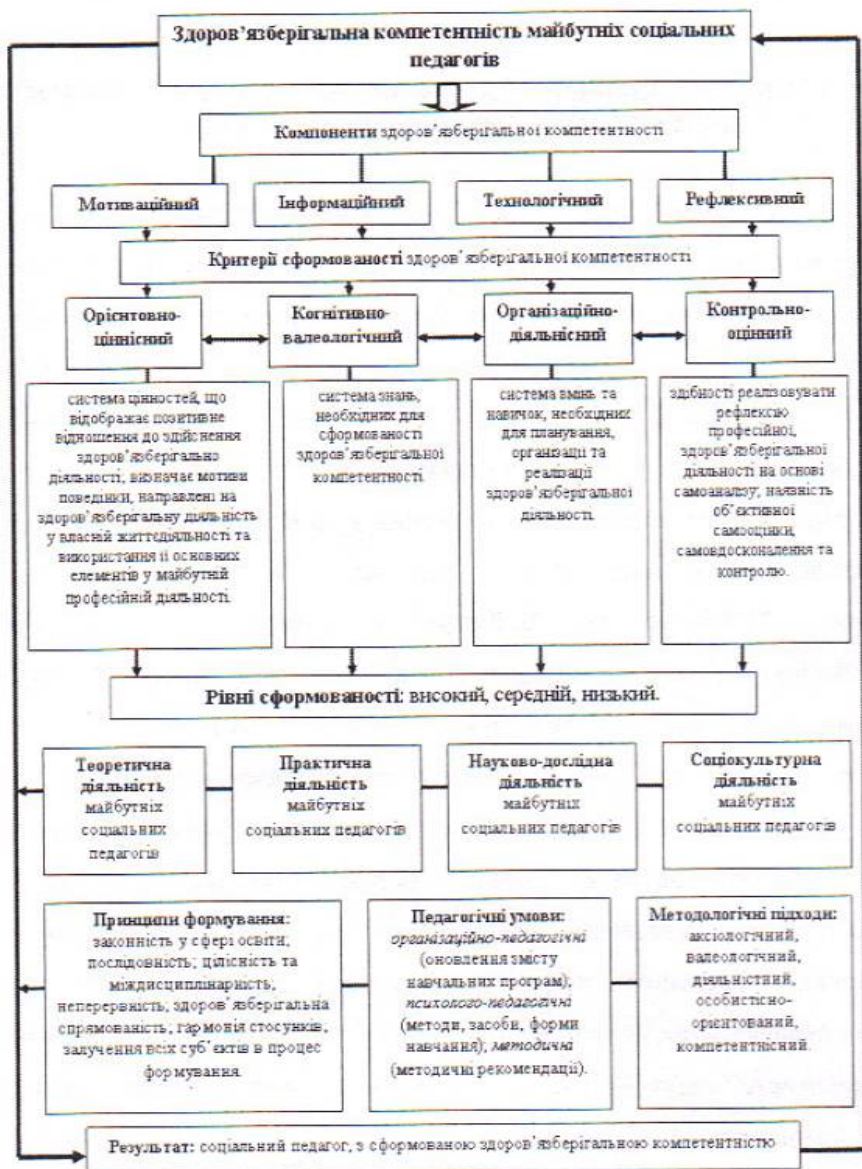

Рис. 1. Структура та інструментарій дослідження здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів

Проаналізувавши праці науковців (Д. Харченко, Е. Шатрова, Р. Безрукавий, Т. Бондаренко, Т. Осадченко, Б. Долинський, В. Донченко, В. Петрович, В. Шебанова, О. Ландо, О. Шукатка та інших), виокремлено компоненти здоров'язберігальної компетентності, а саме: мотиваційний, інформаційний,

технологічний та рефлексивний компоненти. Критеріями та показниками сформованості виокремлених компонентів є: орієнтовно-ціннісний (система цінностей, що відображає позитивне відношення до здійснення здоров'язберігальної діяльності тощо); когнітивно-валеологічний (система знань, необхідних для сформованості здоров'язберігальної компетентності); організаційно-діяльнісний (система вмінь та навичок, необхідних для планування, організації та реалізації здоров'язберігальної діяльності); контрольно-оцінний критерії (здібності реалізовувати рефлексію професійної, здоров'язберігальної діяльності на основі самоаналізу тощо).

Виділені три рівні сформованості здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів в процесі професійної підготовки: високий, середній і низький.

Процес формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів повинен спиратись на наступні принципи [1; 2, с. 263]: законність у сфері освіти (суворе дотримання діючих правових норм, що регламентують і регулюють діяльність ВНЗ, а також створення умов для здійснення навчально-виховного процесу на основі дотримання чинного законодавства у сфері охорони здоров'я, праці та техніки безпеки); послідовність; цілісність та міждисциплінарність; неперервність; здоров'язберігальна спрямованість (організація у ВНЗ виховання студентів, що враховує вікові особливості та підвищує культуру особистості у сфері здорового способу життя та здоров'язберігання, через оновлення змісту освітніх програм); гармонія стосунків (встановлення у ВНЗ особливого психологічного клімату, що дозволяє здійснювати рівноправну співпрацю між педагогами, студентами, а також всередині студентського колективу); залучення всіх суб'єктів в процес формування (студенти, викладачі, методисти, куратори, керівники практики від організації тощо).

Урахування спеціально створених педагогічних умов (організаційно-педагогічних, психолого-педагогічних, методичних) у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів підвищить рівень їх здоров'язберігальної

компетентності. Реалізація зазначених педагогічних умов здійснюється через: оновлення змісту навчальних програм; активізацію самоосвіти майбутніх соціальних педагогів стосовно здоров'язберігання під час навчально-виховного процесу; створення сприятливого, емоційно-комфортного навчально-виховного середовища, для формування здоров'язберігальної компетентності; впровадження здоров'язберігальних технологій у навчально-виховний процес; використання досвіду діяльності педагогів, наукових шкіл, які працюють над дослідженнями стосовно здоров'язберігальної діяльності; проведення моніторингу та рефлексії під час навчання та корекція роботи відповідно до їх результатів тощо.

Серед найпоширеніших загальнонаукових підходів у системі вищої освіти, визначено методологічні підходи до навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, які будуть найбільш продуктивними при формуванні здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів під час професійної підготовки.

Аксіологічний підхід передбачає сформованість здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів через усвідомлення необхідності дотримуватися основних правил здоров'язберігання, що дозволить найбільш ефективно виконувати завдання власної здоров'язберігальної діяльності у майбутній професії. Валеологічний підхід передбачає сформованість у майбутніх соціальних педагогів знань, методів і засобів здоров'язберігання та вміння пропагувати ці знання. Діяльнісний підхід розглядає побудову навчально-виховного процесу таким чином, щоб розвинути у студентів творчий потенціал за допомогою послідовного включення їх в навчальну діяльність тощо. Особистісно-орієнтований підхід дає змогу студенту зайняти позицію активної суб'єкта навчального процесу у вищих навчальних закладах, в яких організовується здоров'язберігальний освітній процес, коли пріоритет надається інтересам і потребам майбутніх фахівців, створенню безпечних і комфортних умов для розвитку їх особистості. Компетентнісний підхід спрямовує освітній процес на формування та розвиток ключових (базових) і предметних

компетентностей майбутнього фахівця, підсилюючи при цьому його практичну орієнтацію, що передбачає набуття цілісного досвіду вирішення життєвих проблем.

Таким чином, поєднання всіх елементів структури та інструментарію здоров'язберігальної компетентності у навчально-виховному процесі, дозволить зорієнтувати майбутніх соціальних педагогів до здоров'язберігальної діяльності та сформувати в них здоров'язберігальну компетентність під час професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Література:

1. Антонова О. Є. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів : монографія / О. Є. Антонова, Н. М. Поліщук. – Житомир: Вид-во Житомирського державного університету ім. І. Франка, 2016. – 248 с.
2. Лехолетова, М. М. (2017). Принципи формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів. Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів II-й Міжнародній науково-практичній конференції 10 березня 2017 р., Баку, 263-265.
3. Лехолетова, М. М. (2016). Технології при формуванні здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери як педагогічна умова професійної підготовки у вищих навчальних закладах. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»–Додаток 3 до Вип. 36, Том II (18): Тематичний випуск «V Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання», 2(36), 62-69.
4. Маруненко, І. М., Лехолетова, М. М. (2017). Здоров'язбережувальні методики як умова зміцнення здоров'я студентів. Transformations in Contemporary Society: Social Aspects. Monograph., 337-343.